

Ernesto "Che" Guevara

Människan och socialismen på Kuba

Februari 1965

Brev till Carlos Quijano, chefredaktör för veckotidningen "Marcha" i Montevideo

Kära kamrat!

Jag skriver ner dessa anteckningar under en resa i Afrika och uppfyller så, fast något försenat, mitt löfte. Jag hoppas att artikelns tema skall vara av intresse för läsarna i Uruguay.

Som argument i den ideologiska kampen mot socialismen får man ofta från kapitalistiskt håll höra att det socialistiska samhällssystemet eller perioden för dess byggande, som vi befinner oss i, karakteriseras av att individen offras på statens altare. Jag skall inte försöka bemöta detta påstående enbart på teoretiska grunder utan jag tänker tala om våra erfarenheter så som vi upplevt dem på Kuba och göra några allmänna kommentarer. Först skall jag i stora drag skissera historien om vår revolutionära kamp före och efter maktövertagandet.

Som bekant inleddes den 26 juli 1953 de revolutionära aktioner som skulle kulminera i revolutionen den 1 januari 1959. En grupp män anföll under Fidel Castros ledning i gryningen denna dag Moncada-fortet i Orientprovinsen. Angreppet misslyckades, misslyckandet övergick i katastrof och de överlevande kastades i fängelse men upptog på nytt den revolutionära kampen så snart de fått amnesti.

Under denna process, då socialismen endast existerade potentiellt, var människan en avgörande faktor. Det var människan, den enskilda varelsen, individen med ett efternamn och ett förnamn, som vi litade till, och framgång eller misslyckande i den kamp som inlets berodde på individens aktionsduglighet.

Därefter kom gerillakampens etapp. Den utvecklades i två skilda miljöer: folket, en ännu sovande massa som måste mobiliseras, och dess avantgarde, gerillan, den drivande kraften för att väcka revolutionärt medvetande och kampvilja. Detta avantgarde var katalysatorn som skapade de nödvändiga subjektiva villkoren för segern. Även inom avantgardet, inom ramen för proletariseringprocessen i vårt tänkande, i den revolution som skedde i våra vanor och vårt medvetande, förblev individen den avgörande faktorn. Varje kämpe från Sierra Maestra, som nått någon högre militär grad i de revolutionära styrkorna, har en rad betydelsefulla insatser i kampen bakom sig, och det är därför han fått sina grader.

Under denna första heroiska etapp tävlade kamraterna om att få de uppdrag som medförde det största ansvaret och den största faran utan annan belöning än vissheten att ha gjort sin plikt. I vårt revolutionära skolningsarbete är dessa erfarenheter en värdefull fond av lärdomar, som vi

har all anledning att komma ihåg. I våra kämpande kamraters inställning kunde vi redan skönja bilden av framtidens människa.

Denna fullständiga hängivenhet för revolutionens sak har kommit till uttryck vid många andra tillfällen i vår historia. Under oktoberkrisen liksom under de dagar då cyklonen "Flora" härjade vår ö, såg vi ett helt folk handla med oförliknligt mod och offervilja. En av våra grundläggande ideologiska uppgifter är att finna metoderna att bevara denna heroiska attityd levande i det dagliga livet.

I januari 1959 konstituerades den revolutionära regeringen då några representanter för den reaktionära bourgeoisin deltog. Närvaron av rebellarmén som avgörande styrkefaktor utgjorde garantin för makten.

Genast uppstod emellertid allvarliga motsättningar som i första omgången löstes då Fidel Castro i februari 1959 övertog ledningen av regeringen i egenskap av premiärminister. Denna händelseutveckling kulminerade i juli samma år då president Urrutia avgick på grund av massornas tryck.

Därmed uppträdde med klara konturer i den kubanska revolutionens historia ett element som sedan kontinuerligt skulle komma att göra sig hört: massan.

Massan, denna varelse med många ansikten, är inte som det brukar påstås en summa av element av samma kategori, som handlar som en lydig hjord (fast vissa regimer reducerar den till det). Visserligen följer den tveklöst sina ledare, i första hand Fidel Castro, men det mått av förtroende som han vunnit motsvarar exakt hans riktiga tolkning av folkets önskningar och strävanden och den ärliga kamp han fört för att uppfylla sina löften.

Massan har deltagit i jordreformen och i den svåra uppgiften att administrera de statliga företagen. Den har upplevt det heroiska Playa Girón, den har härdats i kampen mot de olika banditligor som beväpnats av CIA. Den upplevde under oktoberkrisen ett av de avgörande ögonblicken i den moderna historien, och den fortsätter i dag arbetet för att bygga socialismen.

Ytligt sett kunde det tyckas att de som talar om individens underordnande under staten har rätt. Massan förverkligar med ojämförlig entusiasm och disciplin de uppgifter som regeringen ställer, vare sig det gäller ekonomi, kultur, försvar eller sport etc. Initiativet kommer vanligen från Fidel eller från revolutionens högsta kommando, och detta initiativ förklaras för folket, som gör det till sitt. Ibland påbörjas av parti och regering lokala experiment, som sedan genomförs i större skala på samma sätt.

Men staten begår ibland misstag. När det sker, märker man en minskning av den kollektiva entusiasmen, genom minskningen av varje enskilds aktivitet, och arbetet paralyseras tills det nära nog stagnerar. Då måste man genast korrigera linjen.

Det var det som hände i mars 1962 i samband med den sekteristiska politik som påtvingades partiet av Aníbal Escalante. Det är tydligt att den mekanism vi tillämpat inte räcker för att säkerställa samordnade, riktiga beslut och att det saknas ett mer strukturerat samband med massan. Vi måste förbättra det sambandet under kommande år. Men beträffande de initiativ som

kommer från regeringens högre instanser använder vi för ögonblicket en så att säga intuitiv metod, vi lyssnar oss till de allmänna reaktionerna inför de problem som ställs.

Fidel är en mästare i denna konst, och man kan inte förstå det speciella sätt han har att integrera sig med folket om man inte ser honom i aktion. Vid de stora offentliga mötena känner man något som kan jämföras med dialogen mellan två stämgaflar som i växelverkan framkallar nya vibrationer. Mellan Fidel och massan börjar en dialog vibrera med växande intensitet tills den når höjdpunkten i en brant final som kröns av våra rop på kamp och seger.

Vad som är svårt att förstå för den som inte direkt upplever revolutionen är den nära dialektiska enheten mellan individen och massan, som träder i ett aktivt förhållande till varandra, liksom massan, en enhet av individer, och dess ledare i sin tur skapar samma relationer mellan varandra.

I det kapitalistiska samhället kan man iaktta något liknande då politiker framträder som har förmågan att mobilisera folket. Men om det inte är fråga om en genuin social rörelse kommer den att leva endast så länge dess impulsivare lever eller tills det kapitalistiska systemet obönhörligen gjort slut på folkets illusioner. I kapitalismen dirigeras människan av en kylig anonym ordning som hon vanligtvis inte har möjlighet att förstå. Den alienerade människan är förenad med samhället i dess helhet genom en osynlig navelsträng: värdelagen. Denna påverkar henne i livets alla skeden, den formar hennes väg och hennes öde.

Kapitalismens lagar är osynliga för den vanliga människan och verkar blint. De påverkar människan utan att hon märker det. Hon ser endast en vid horisont som tycks oändlig. Så försöker exempelvis den kapitalistiska propagandan framställa fallet Rockefeller - sant eller inte - som en uppvisning i konsten att vinna framgång. Den misär som måst ackumuleras för att ett sådant exempel skall kunna uppstå, och summan av skändligheter som en förmögenhet av denna storleksordning har till följd, syns inte i tavlan. Det är inte alltid möjligt för folket att klart genomskåda dessa sammanhang. (Här skulle man kunna studera hur arbetarna i de imperialistiska länderna förlorar sitt internationalistiska klassmedvetande till följd av en viss medskyldighet i exploateringen av de beroende länderna och hur detta faktum samtidigt avtrubbar massornas kampvilja i det egna landet. Men det faller utanför ramen för dessa anteckningar.)

Hur som helst visar sig vägen i ett sådant samhälle full av vassa stenar som det behövs alldeles särskilda egenskaper att ta sig fram över för att nå målet. Belöningen hägrar i ett avlägset fjärran men vägen är ganska enslig. Det är en kapplöpning mellan vargar. Vägen till framgång går över de svagare.

Jag skall nu försöka definiera individen, aktören i det märkliga och fascinerande drama som socialismens uppbyggande är, i hans dubbla existens som enskild varelse och medlem av en gemenskap.

Jag tror det är enklast att erkänna hans egenskap av ofullbordad varelse. Ären från det förgångna finns kvar i det individuella medvetandet och det krävs ett oavbrutet arbete för att utplåna dem.

Processen är dubbel: å ena sidan verkar samhället med sin direkta och indirekta fostran, å andra sidan underkastar sig individen en medveten process av självskolning.

Det nya samhälle som vi håller på att bygga kräver en hård kamp mot det förgångna. Hela detta förgångna verkar nämligen ännu, inte bara i det individuella medvetandet, vilket bär på den kvardröjande tyngden av en fostran som systematiskt varit inriktad på att isolera individen. Det utövar sin verkan även på själva karaktären hos denna övergångsperiod, där de merkantila relationerna består. Varan är den ekonomiska kärnan i det kapitalistiska samhället. Så länge den existerar, kommer den att ha verkningar som gör sig gällande i produktionsordningen och följaktligen i människornas medvetande.

I Marx' schema uppfattades övergångsperioden som resultat av en explosiv förvandling av det kapitalistiska samhället, som sprängdes av sina inre motsättningar. I ett senare skede har vi bevittnat hur några länder, som utgjort de svaga grenarna, slitits loss från imperialismens träd, ett skeende som förutsetts av Lenin. I dessa länder är kapitalismen tillräckligt utvecklad för att på ena eller andra sättet behålla ett grepp över folket, men det är inte dess egna motsättningar, den situation som uppstår då alla utvägar stängts, som spränger systemet. Frihetskampen mot en utländsk förtryckare, ökning av fattigdomen genom yttre händelser som krig, vilket har till följd att de privilegierade klasserna skärper förtrycket av de exploaterade, vidare befrielseörelserna som syftar till att störta de nykoloniala regimerna, detta är de faktorer som vanligtvis utlöser den revolutionära processen. Den medvetna aktionen gör resten.

I dessa länder har massorna ännu inte tillägnat sig en allsidig skolning för det samhälleliga arbetet, och även om den genomfördes vore det ingalunda liktydigt med att landets rikedomar ställdes till massornas förfogande.

Underutvecklingen å ena sidan och den vanliga kapitalflykten till de "civiliserade" länderna å den andra omöjliggör en snabb förändring utan uppoffringar. Vi har ännu lång väg att gå för att bygga den ekonomiska basen, och frestelsen att följa upptrampade vägar, att tillgripa det materiella intresset som sporre för att påskynda den ekonomiska utvecklingen är mycket stor.

Man löper då risken att inte se skogen för bara träd. På jakt efter chimären att man kan förverkliga socialismen med hjälp av de korrumpade vapen som kapitalismen lämnat oss i arv (varan uppfattad som den ekonomiska kärnan, räntabiliteten, det individuella materiella intresset som stimulerande faktor etc.) riskerar man att hamna i en återvändsgränd.

Och där kan man hamna sedan man tillryggalagt en lång sträcka under vilken många vägar korsats, varför det är svårt att veta exakt vid vilket ögonblick man slog in på fel väg. Under tiden har också den ekonomiska grundval man laborerat med gjort sitt undermineringsarbete i utvecklingen av medvetandet. För att bygga kommunismen måste man förändra människan samtidigt som man förändrar den ekonomiska grundvalen.

Därav framgår betydelsen av att på rätt sätt välja medlet för massornas mobilisering. Detta medel måste i sin grund vara av moralisk natur, utan att man därför glömmer att på ett riktigt sätt utnyttja materiella stimuli, främst sådana som har samhällelig karaktär.

Som jag redan sagt, är det i ögonblick av yttersta fara lätt att få moraliska motiv och drivkrafter att verka. Men för att de skall hållas levande måste man utveckla nya värderingar i medvetandena. Samhället i sin helhet måste bli en gigantisk skola.

De stora linjerna här liknar den process varigenom det kapitalistiska medvetandet formas i dess första period. Kapitalismen griper till våld, men den impregnerar dessutom folket med sin ideologi. Den direkta propagandan sköts av dem som har i uppdrag att förklara att ett klassystem är ofrånkomligt, vare sig det framställs som ett system av gudomligt ursprung eller frambringat av naturen enligt mekaniska lagar. Detta avvärjar massorna som ser sig förtryckta av ett ont, som det är omöjligt att kämpa mot.

När klasssystemets verkliga natur klarlagts, uppträder en ny faktor: hoppet om förändring. Härigenom skiljer sig kapitalismen från de föregående kastregimerna, som inte erbjöd någon som helst utväg.

För några förblir kastbegreppet ännu giltigt: belöningen för dem som lyder, det är tillträdet efter döden till andra, underbara världar, där de goda premieras, och på det sättet fortlever den gamla traditionen. Hos andra sker ett slags nytänkande: klassindelningen förblir ödesbunden, men individen kan genom arbete och initiativ etc. lämna den klass han tillhör och nå högre. Båda tankegångarna, även den som innebär självskolning för att nå individuell framgång, är djupt bedrägliga. Man framställer i själviskt syfte en lögn som sanning.

För oss har den direkta skolningen en mycket större betydelse. Vår förklaring är övertygande därför att den är sann. Den behöver inga förklådnader. Fostran sker genom statens utbildningssystem och integreras i den allmänna tekniska och ideologiska kulturen genom sådana organ som undervisningsministeriet och partiets propagandaavdelning. Skolningen tränger ner hos massorna och den nya inställning den syftar till blir mer och mer en vana. Massan gör den alltmer till sin och drar med sig dem som ännu inte är skolade. Detta är det indirekta sättet att fostra massorna och det är lika betydelsefullt som det andra.

Men denna process är medveten. Individen undergår ständigt inflytande från den nya samhällsmakten och ser att han ännu inte står i ett adekvat förhållande till detta nya. Genom den indirekta fostran söker han anpassa sig till en situation han upplever som riktig, något han inte kunnat göra tidigare på grund av sin egen otillräckliga skolning. Han skolar sig själv.

I denna period av socialismens byggande kan vi bevittna den nya människans födelse. Hennes bild är ännu inte fullständigt fixerad och den kan aldrig bli det, eftersom denna process sker parallellt med utvecklingen av nya ekonomiska strukturer. Bortsett från dem som en otillräcklig skolning driver in på isolerade vägar, till egoistisk strävan att tillfredsställa egna ambitioner, finns det sådana som till och med inom denna nya ram för kollektivt framtidskridande visar en tendens att isolera sig från massan som de dock tillhör. Det viktiga är att människorna för varje dag blir allt mer medvetna om nödvändigheten att integreras i samhället och samtidigt medvetna om sin betydelse som drivkraft inom detta. De går nu inte längre ensamma var för sig på slingrande vägar mot sin längtans avlägsna mål. De följer sin förtrupp som är partiet, avantgardets arbetare, avantgardets alla medlemmar, som går framåt i förbund och nära enhet med massorna. Avantgarderna har blicken riktad mot framtiden och mot sin belöning, men denna

uppfattas inte som något individuellt. Deras belöning är det nya samhälle där människorna kommer att bära andra kännemärken: den kommunistiska människans samhälle.

Vägen är lång och full av svårigheter. Ibland måste vi ta ett steg tillbaka när vi gått fel. Ibland förlorar vi sambandet med massorna därför att vi gått fram för fort. Ibland går vi för sakta framåt och känner in på oss andedräkten från dem som är oss i hälarna. I vår strävan som revolutionärer försöker vi att gå framåt så snabbt som möjligt och bryta väg, men vi vet att det är från massan vi hämtar vår kraft och att den kan avancera snabbare endast om vi inspirerar den med vårt exempel.

Trots den betydelse som tillmätts de moraliska drivkrafterna visar det faktum, att det existerar två huvudgrupper (naturligtvis bortsett från det fåtal som av en eller annan anledning inte deltar i socialismens byggande), på en relativ brist i den sociala medvetenhetens utveckling. Avantgardesgruppen är ideologiskt mer avancerad än massan. Den senare är medveten om de nya värdena men i otillräcklig grad. Medan det hos de förstnämnda sker en kvalitativ förändring som gör dem i stånd till uppoffringar just i sin funktion av avantgarde, är de andra mindre medvetna och måste bli föremål för uppmuntran och påtryckningar av en viss omfattning. Det är proletariats diktatur som utövas inte endast över den besegrade klassen utan också individuellt över den segrande klassen.

Allt detta kräver, för att leda till fullständig framgång, en rad olika mekanismer, de revolutionära institutionerna. Till bilden av massorna på marsch mot framtiden hör nödvändigtvis ett system av institutioner, en harmoniskt fungerande enhet av kanaler, grader, bromsar, ett helt väloljat maskineri som kan möjliggöra ett naturligt urval av dem som skall tillhöra avantgardet och fördelningen av belöning eller straff gentemot dem som fyller sin plikt respektive stämplar mot det nya samhälle som håller på att byggas.

Vi har inte ännu lyckats upprätta alla dessa revolutionens institutioner. Vi söker någonting nytt som skall möjliggöra en fullständig identifiering mellan regeringen och hela samhällskollektivet, institutioner som motsvarar de speciella villkoren för socialismens byggande och följaktligen måste innebära något helt annat än den borgerliga demokratis standardbegrepp på detta område (t.ex. de lagstiftande församlingarna). Vi har gjort några försök i syfte att småningom skapa revolutionens organ, men vi har inte gjort oss alltför stor brådska. Det starkast återhållande momentet har varit vår fruktan att dessa organ skulle få en så formell karaktär att de skulle skilja oss från massorna och individen och få oss att förlora ur sikte det yttersta och viktigaste revolutionära målet, som är att befria människan från hennes alienation.

Trots denna brist på institutioner, vilken successivt måste övervinnas, skapar massorna nu historia såsom en medveten enhet av individer som kämpar för samma sak. I det socialistiska samhället är människan trots sin skenbara standardisering mera hel. Även om det ännu saknas en perfekt fungerande mekanism är hennes möjlighet att föra fram sin mening och göra sig gällande i samhällsapparaten oändligt mycket större än tidigare.

Det är vidare nödvändigt att stärka hennes medvetna individuella eller kollektiva deltagande i alla organ för ledning och produktion och att hos henne förankra idén om nödvändigheten av

teknisk och ideologisk skolning, så att hon känner hur intimt beroende av varandra dessa processer är och hur framåtskridandet sker parallellt därmed. På detta sätt kommer människan att bli verkligt och fullständigt medveten om sina sociala villkor, vilket innebär att hon förverkligar sig själv, då alienationens bojar en gång krossats.

Konkret kommer detta att uttryckas i att människan återfinner sig själv i det befriade arbetet och att hennes egna mänskliga villkor tolkas i kulturen och konsten.

För att människan skall återfinna sig själv måste människan-varan upphöra att existera och ett samhälle skapas där hon erhåller sin förtjänta del för den samhällliga plikt hon fyllt. Produktionsmedlen tillhör samhället, och maskinen är lik skyttegravens på det sättet att det är där man gör sin plikt. Människans sinne börjar befrias från den oro som bottnar i tvånget att genom arbetet tillfredsställa de elementära behoven. Hon börjar finna sig själv i sitt verk och förstå sin mänskliga storhet genom det skapade föremålet, det fullgjorda arbetet. Hennes arbete förutsätter inte längre att hon avstår från en del av sig själv i form av såld arbetskraft, som alltså inte längre tillhör henne, utan arbetet blir något som härrör från henne själv, hon ser sig själv i det. Arbetet blir ett bidrag till det gemensamma livet, fullgörande av en samhälllig plikt.

Vi gör allt som står i vår makt för att ge arbetet denna nya dimension av social plikt och förbinda det å ena sidan med teknikens utveckling, som är förutsättningen för en större frihet, å andra sidan med frivilligt åtagande. Vi bygger på den marxistiska uppfattningen enligt vilken människan verkligen uppnår sitt fulla människovärde först när hon producerar utan tvång att av fysisk nödvändighet sälja sig såsom vara.

Naturligtvis finns det fortfarande tvångsinslag i arbetet, även när det har formen av frivillig insats. Människan har ännu inte nått så långt att hon utför det arbete som åligger henne genom en betingad reflex av social natur, och hon producerar ännu ofta under trycket från omgivningen (det är det som Fidel kallar det moraliska tvånget). Hon kan ännu inte uppleva en hel och full moralisk tillfredsställelse inför sitt eget verk utan det direkta trycket från den sociala omgivningen fast det är förenat med den genom nya vanor, en helt ny inställning. Detta kommer hon att kunna göra först under kommunismen.

Förändringarna sker inte automatiskt i medvetandet, lika litet som i ekonomin. Variationerna är långsamma och oregelbundna. Perioder av intensiv utveckling växlar med stillastående och till och med tillbakagång.

Som redan nämnts, måste vi ta hänsyn till att vi inte befinner oss i en ren övergångsperiod som den Marx beskrivit i Kritik av Gothaprogrammet, utan inför en ny fas som inte förutsetts av honom: den första perioden av övergång till kommunismen eller perioden för socialismens byggande. Denna äger rum under våldsamma klasstrider, och de kapitalistiska element som ännu består försvårar den fulla insikten om dess verkliga natur. Om man därtill lägger den skolastik som hämmat den marxistiska filosofins utveckling och förhindrat en systematisk behandling av denna period, vars politiska ekonomi inte analyserats, kan vi förstå att vi ännu befinner oss i början. Vi måste ta itu med analysen av de avgörande kännetecknen på denna period, innan vi utarbetar en politisk och ekonomisk teori av större räckvidd. Denna teori kommer ofelbart att ställa två faktorer i centrum, de två huvudpelarna för socialismens

byggande: skapandet av en ny människa och teknikens utveckling. På båda dessa områden har vi ännu mycket att göra. Men eftersläpningen är mindre ursäktlig när det gäller insikten om teknikens betydelse som avgörande grundval. Det är viktigt för oss att inte gå fram i blindo utan vi måste under en ganska lång tid följa den väg som öppnats av de mest avancerade länderna i världen. Det är därför som Fidel håller så starkt på nödvändigheten av teknisk och vetenskaplig utbildning för hela vårt folk och alldeles särskilt för dess avantgarde.

När det gäller de idéer som leder till icke-produktiv verksamhet är det lättare att skilja mellan de materiella behoven och de moraliska. Människan har länge försökt befria sig från alienationen genom kultur och konst. Hon dör dagligen under åtta timmar eller mera, då hon säljer sin arbetskraft och alltså är verksam såsom vara, för att sedan återuppstå i det andliga skapandet. Men detta botemedel bär inom sig fröet till sjukdomen själv. Man söker gemenskap med naturen därför att man upplever en mänsklig ensamhet. Man försvarar sin individualitet som förkvävs av miljön och reagerar inför de estetiska idéerna med en isolerad varelses önskan att förbli obesmittad, att bevara sin integritet. Detta är endast ett försök till flykt.

Värdelagen är inte längre bara en återspeglning av produktionsförhållandena. Monopolkapitalisterna omger den med en komplicerad struktur som gör den till en lydig tjänare även när de tillämpade metoderna är rent empiriska. Överbyggnaden kräver en konst av sådan art att även konstnärerna måste skolas för den. De upproriska behärskas av sin teknik och endast exceptionella begåvningar kan skapa ett personligt verk. De andra blir ömkliga löntagare eller misslyckas helt.

Man har återoppat det konstnärliga sökandet och sett det som en definition på frihet. Men detta "sökande" har sina gränser som är osynliga tills man stöter mot dem, d.v.s. till det ögonblick då de verkliga problemen om människan och hennes alienation ställs. Den meningslösa ångesten eller de vulgära tidsfördriven är mer eller mindre bekväma ventiler för den mänskliga oron. Man bekämpar idén att göra konsten till ett avslöjande vapen. Om man håller sig till spelets regler får man alla hedersbetygelser, precis som en apa får applåder om hon hittar på nya piruetter. Det enda villkoret är att inte försöka bryta sig ur den osynliga buren.

När revolutionen övertog makten gick de som definitivt låtit sig tämjas i landsflykt. De andra, revolutionärer eller inte, skyttade en ny väg. Sökandet fick en ny impuls. Emellertid var vägarna redan mer eller mindre utstakade och innebörden i begreppet flykt klädde sig i ordet frihet. Till och med hos revolutionärer har denna attityd ofta hållit sig kvar, som en reflex i deras medvetande av den borgerliga idealismen.

I de länder som genomgått en liknande utveckling har man försökt bekämpa dessa tendenser med en överdriven dogmatism. Kulturen i sin helhet förvandlades i det närmaste till ett tabu, och man proklamerade som höjden av konstnärlig ambition en formellt exakt återgivning av naturen. Sedan övergick detta till att bli en mekanisk framställning av den sociala verklighet som man ville visa upp, det idealiska samhälle som man försöker skapa, nästan helt utan konflikter eller motsättningar.

Socialismen är ung och den har sina fel. Vi revolutionärer saknar ofta de kunskaper och den intellektuella djärvhets som krävs för uppgiften att utveckla den nya människan. Metoderna

måste skilja sig från de konventionella metoder som alltjämt bär prägeln av det samhälle som frambringat dem. (Ännu en gång ställs problemet om förhållandet mellan form och innehåll.) Desorienteringen är stor och det materiella uppbyggandets problem absorberar oss helt. Det finns inte ännu stora konstnärer som samtidigt har stor revolutionär auktoritet.

Partiet måste ta itu med denna uppgift och sträva mot huvudmålet: folkets skolning.

Man kan då tillgripa förenklingen, den konst som alla förstår, d.v.s. den som funktionärerna förstår. Man förkväver det autentiska konstnärliga sökandet, och kulturproblemet generellt sett reduceras till att gälla formerna för ett tillägnande av det socialistiska nuet och det döda (och följaktligen ofarliga) förgångna. På detta sätt föds den socialistiska realismen på grundvalen av det förra århundradets konst.

Men 1800-talets realistiska konst är också en klasskonst, kanske mera rent kapitalistisk än den dekadenta 1900-tals-konst som återger den alienerade människans ångest. På kulturens område har kapitalismen gett vad den haft att ge, och det återstår av den bara ett illaluktande kadaver som i konsten manifesterar sig i den nuvarande dekadensen. Men varför söka det enda giltiga receptet i den socialistiska realismens stelnade former? Man kan inte ställa "friheten" mot den socialistiska realismen, ty friheten existerar inte ännu, den kommer att existera först när det nya samhällets utveckling helt fullbordats. Man skall inte tro sig kunna fördöma alla konstformer, som är senare än 1800-talets andra hälft, från den extrema realismens höga påvetron. Det skulle bara innebära vad man kan kalla det proudhonistiska misstaget: att återgå till det förflutna. Och man skulle därmed sätta tvångströja på det konstnärliga uttrycket hos den människa som föds och formas i dag.

Det saknas ännu en tillräcklig utveckling av de ideologisk-kulturella system som möjliggör ett autentiskt sökande och rensar bort det ogräs som har så lätt att frodas på den statliga subventionens feta mark.

I vårt land har vi inte fallit för den mekaniska realismens misstag utan för det motsatta misstaget. Och det har kunnat ske därför att vi inte förstått nödvändigheten att skapa en ny människa som varken representerar 1800-talets idéer eller vårt dekadenta och sjuka århundrades. Det är människan av det kommande tjugoförsta århundradet som vi måste skapa, trots att detta ännu endast är en subjektiv, icke systematiserad strävan. Detta är exakt en av huvudpunkterna i vårt studium och vårt arbete. I den mån vi uppnår konkreta framgångar på teoretisk grundval och, omvänt, drar teoretiska slutsatser av generell karaktär på grundval av vår konkreta forskning och analys, kommer vi att ge ett värdefullt bidrag till marxismen-leninismen, till mänsklighetens sak.

Reaktionen mot 1800-talets människa har fört oss till 1900-talets dekadens. Det är inte ett alltför allvarligt misstag men vi måste rätta till det med risk att annars öppna vägen för revisionismen.

De breda massornas medvetande utvecklas, de nya idéerna vinner samtidigt terräng med motsvarande snabbhet inom samhället, och de materiella möjligheterna till hel och full utveckling för alla dess medlemmar gör arbetet mycket mer fruktbarande. Nuet är kamp. Framtiden är vår.

Sammanfattningsvis kan sägas att den skuld, som många av våra intellektuella och konstnärer dras med, är en följd av deras arvsynd: de är inte autentiska revolutionärer. Man kan försöka ympa en alm så att den ger päron men man måste samtidigt plantera päronträd. De nya generationerna kommer att födas fria från arvsynden. Ju mer vi utvidgar kulturområdet och uttrycksmöjligheterna, ju större utsikter har vi att få se exceptionella konstnärer framträda. Vår uppgift är att hindra att den nuvarande generationen, som är märkt av sina konflikter, själv fördärvas och att den förstör de nya generationerna. Vi skall inte skapa löntagare som underkastar sig det officiella tänkandet, inte heller stipendiater som lever gott på sina stipendier och utövar en frihet inom citationstecken. De revolutionärer som skall besjunga den nya människan med folkets egen röst skall komma. Det är en process som kräver tid.

I vårt samhälle spelar ungdomen och partiet en viktig roll.

Ungdomen är särskilt betydelsefull ty den är den formbara lera av vilken den nya människan kan skapas som är fri från det förgångnas alla lyten. Ungdomen behandlas i enlighet med våra mål. Dess skolning fullständigas för varje dag och vi glömmar inte att från första början integrera den i arbetet. Våra stipendiater utför fysiskt arbete under sina ferier eller samtidigt som de studerar. Arbetet är ibland en belöning, ibland ett medel för skolning, aldrig ett straff. En ny generation föds.

Partiet är en avantgardesorganisation. De bästa arbetarna föreslås av sina kamrater till medlemmar. Partiet har endast ett litet antal medlemmar men det har stor auktoritet på grund av kadrearnas kvalitet. Vi strävar efter att partiet skall bli ett massparti, men först när massorna nått avantgardets utvecklingsnivå, d.v.s. när de är skolade för kommunismen. Åt denna skolning ägnar vi all vår kraft. Partiet är ett levande föredöme, dess kadrer måste ge åskådliga exempel på arbetsvilja och förmåga till uppoffring, de måste genom sina aktioner mobilisera massorna att fullborda sina revolutionära uppgifter. Detta innebär årtal av hård kamp mot svårigheter vid socialismens uppbyggande, mot klassfienderna, mot sviterna av det förflutna och mot imperialismen ...

Jag skulle nu vilja förklara den roll personligheten spelar, människan i egenskap av ledare för massorna som skapar historia. Jag talar om vår egen erfarenhet och ger inte en allmän vägledning.

Fidel gav impulsen och hela sin lidelse till revolutionen under de första åren, och han har alltid lett den, givit den dess ton. Men det finns en grupp revolutionärer som utvecklas i samma riktning som den högste ledaren och en bred massa som följer sina ledare därför att den har förtroende för dem. Och förtroende har den därför att ledarna förstått att rätt tolka dess önskningar.

Det väsentliga är inte antalet kilo kött som man äter, inte hur många gånger man får bege sig till plagen, inte hur många importerade lyxartiklar man kan köpa med de nuvarande lönerna. Det väsentliga är att individen skall känna sig leva rikt och fullt, med mycket större inre rikedom och mycket större ansvar. Människan i vårt land vet att den ärorika tid som det kommit på hennes lott att leva, är en tid av offer. Hon vet utomordentligt väl vad offer innebär.

Först fick vi lära oss det i Sierra Maestra, sedan har vi lärt oss det på hela Kuba. Kuba är Latinamerikas avantgarde och det måste göra uppoffringar därför att det intar denna avantgardesplats, därför att det visar Latinamerikas massor vägen till verklig frihet.

Inom landet måste de ledande fylla sin avantgardesroll. Och det måste sägas utan omsvep att i en verklig revolution för vilken man ger allt och av vilken man inte väntar någon materiell vinning, är revolutionärens uppgift på samma gång storslagen och smärtsam.

Tillåt mig, med risk att verka löjlig, säga att den sanne revolutionären drivs av en stor kärlek. Det är omöjligt att tänka sig en äkta revolutionär utan denna egenskap. Kanske ligger just däri ledarens stora drama. Han måste med ett lidelsefullt temperament förena en kylig intelligens och fatta smärtsamma beslut utan att en muskel sammandras. Våra revolutionärer i avantgardet måste idealisera denna kärlek till folken, till de heligaste uppgifterna, och göra den till en och odelbar. De kan inte dela upp den i små dagliga portioner som andra människor gör i sitt vardagsliv.

Revolutionens ledare har barn som när de lär sig tala inte får lära sig sin fars namn. De har hustrur som också är en del av det liv de helt måste offra för att leda revolutionen till seger. Kretsen av vänner motsvarar strikt kretsen av kamrater från revolutionen. Utanför revolutionen finns för dem inget liv. Under sådana förhållanden måste man besjålas av en stark känsla för humanitet, för rättvisa och sanning, för att inte hamna i extrem dogmatism eller kylig skolastik, för att inte isoleras från massorna. Varje dag måste denna kärlek till mänskligheten uttryckas i kampen, i konkreta handlingar som blir till föredömen och mobiliserar människorna.

Revolutionären - revolutionens ideologiska drivkraft inom sitt parti - ger sig helt till denna oavbrutna kamp som slutar först i döden om inte socialismen segrar i världsskala. Om hans revolutionära lidelse svalnar då de mest angelägna uppgifterna en gång genomförts i lokal skala och om han glömmer den proletära internationalismen, då upphör den revolution han leder att vara en verklig drivkraft och sjunker tillbaka och följs av en bekväm dvala, som utnyttjas av våra oförsonliga fiender, imperialisterna, som då vinner terräng. Den proletära internationalismen är en plikt men den är också en revolutionär nödvändighet. Det är det vi lär vårt folk.

Det är uppenbart att den aktuella situationen innebär faror. Inte bara faran för dogmatism, faran att vårt förhållande till massorna stelnar mitt under vår stora uppgift, utan också faror genom de svagheter vi kan göra oss skyldiga till. En människa som ägnar hela sitt liv åt revolutionen kan inte låta sig bekymras av tanken på något som fattas ett barn, av att barnens skor är utslitna och att hans familj saknar det absolut nödvändigaste. Om han låter sig upptas av sådana bekymmer skapar han en jordmån där korruption lätt kan börja utvecklas.

Vad oss beträffar har vi alltid framhållit att våra barn ska ha samma saker som andra barn men att de också ska sakna vad de andra barnen saknar. Vår familj måste förstå det och kämpa för detta. Revolutionen genomförs av människan och människan måste dag för dag stärka sin revolutionära medvetenhet.

Det är på det sättet vi går framåt. I spetsen för de väldiga leden - vi varken skäms eller fruktar att säga det - går Fidel, bakom honom Partiets bästa kadrer och omedelbart efter dem, så nära

att man känner dess enorma kraft, kommer hela folket. Folket är den solida enheten av individer som strävar mot det gemensamma målet och som blivit medvetna om vad som måste göras, människor som kämpar för att lämna nödvändighetens rike och inträda i frihetens.

Denna väldiga massa ordnar sina led, dess disciplin motsvarar en nödvändighet som alla har förstått. Den är inte längre en splittrad kraft som i det oändliga kan sprängas i små fraktioner som likt granatskärvor skingras i rymden och som försöker att med varje medel och i förbittrad kamp mot sina medmänniskor uppnå ett slags trygghet inför den ovissa framtiden.

Vi vet att det ännu förestår stora offer. Vi vet att vi måste betala priset för vår ställning som avantgardesnation. Vi som är ledare måste betala priset för rätten att säga att vi står i spetsen för det folk som går i spetsen för Amerika.

Vi satsar alla punktligt vår del av uppoffringarna. Vi vet att belöningen kommer genom tillfredsställelsen att vi fyllt vår plikt. Gemensamt går vi mot den framtid där den nya människan skymtar vid horisonten.

Låt mig till sist göra en sammanfattning.

Vi socialister är friare därför att vårt liv är rikare. Vi är rikare därför att vi är friare.

Själva ryggraden till vår fullständiga frihet har skapats. Det återstår nu bildligt talat att fullborda dess anatomi, skapa dess kött, och att ge den kläder. Det kommer vi att göra.

Vår frihet och vårt dagliga bröd har blodets färg och är genomsyrade av offer.

Vårt offer är medvetet, det är priset för den frihet vi skapar.

Vägen är lång och delvis okänd. Vi känner vår begränsning. Vi skall själva skapa det tjugoförsta århundradets människa.

Vi skall härda oss i den dagliga kampen och skapa en ny människa och en ny teknik.

Personligheten spelar en stor mobiliserande och ledande roll, i den mån den förkroppsligar folkets högsta ideal och strävanden och inte avviker från vägen.

Det är avantgardesgruppen som bryter väg, de bästa bland de många hängivna, Partiet.

Den lera som utgör grundmaterialet för vårt verk är ungdomen. Vid den fäster vi alla våra förhoppningar och vi förbereder den att överta fanan ur våra händer.

Om detta stammande brev förklarar någonting, har det fyllt sin uppgift.

Mottag vår hälsning, rituell som ett handslag eller ett "Ave María Purísima": *Fosterlandet eller döden.*
